

Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om nästa generations SMF-strategi – att främja ett ändamålsenligt och snabbt genomförande**(yttrande på eget initiativ)**

(2022/C 194/02)

Föredragande: **Milena ANGELOVA**Medföredragande: **Panagiotis GKOFAS**

Beslut av EESK:s plenarförsamling	25.3.2021
Rättslig grund	Artikel 32.2 i arbetsordningen Yttrande på eget initiativ
Ansvarig sektion	Inre marknaden, produktion och konsumtion
Antagande av sektionen	13.12.2021
Antagande vid plenarsessionen	19.1.2022
Plenarsession nr	566
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	235/1/7

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Små och medelstora företag utgör ryggraden i EU:s ekonomi, och den ekonomiska återhämtningen är därför till stor del beroende av hur framgångsrikt de kommer att kunna anpassa sig och bedriva sin verksamhet i den nya situationen efter pandemin, som påverkas av de genomgripande förändringar som den digitala och gröna omställningen medför. För att de små och medelstora företagen inte bara ska kunna överleva utan också blomstra, växa och expandera framgångsrikt, driva EU:s ekonomi framåt och skapa arbetstillfällen av hög kvalitet och välfärd för medborgarna, behöver de ytterligare insatser från EU:s och medlemsstaternas sida som syftar att skapa ett gynnsamt företagsklimat och lämpliga finansierings- och stödåtgärder.

1.2 En politisk och rättslig ram som är anpassad efter framtida behov måste skapa säkerhet, konsekvens, tydlighet och lika villkor för små och medelstora företag, med respekt för principerna om bättre lagstiftning⁽¹⁾ och konkurrenskraftskontroller när nya politiska åtgärder vidtas eller befintliga åtgärder ses över, samtidigt som en hög nivå på miljöskyddet och det sociala skyddet upprätthålls. EESK efterlyser förenklade administrativa förfaranden för att undvika att resurser inriktas på verksamhet som hämmar företagens utveckling.

1.3 EESK upprepar sitt förslag om att skapa och utveckla ett nätverk av "finans- och finansieringsombudsmän", som ska övervaka genomförandet av de åtgärder som syftar till att förbättra de små och medelstora företagens likviditet på kort sikt. Ett sådant nätverk skulle främja små och medelstora företags tillgång till finansiering och samla in och analysera kvalitativa uppgifter för att ta reda på om och i så fall hur mellanliggande banker använder finansiella instrument för att nå de små och medelstora företag som är i störst behov av finansiella resurser och varför krediter inte beviljas dem. Nätverket skulle också kunna medla i mer övergripande tvister mellan små och medelstora företag och olika typer av finansiärer. EESK föreslår att kommissionen och medlemsstaterna snabbt utarbetar och börjar tillämpa ett ansökningsförfarande som omfattar en enda sida för små och medelstora företag i syfte att underlätta och påskynda deras tillgång till EU-medel.

1.4 EESK anser att en viktig politisk åtgärd på kort sikt är att se till att såväl inre som internationella marknader fungerar smidigt, och uppmanar medlemsstaterna att vidta särskilda åtgärder för att ge små och medelstora företag möjlighet att lämna anbud i offentliga upphandlingar och tilldelas offentliga kontrakt. Medlemsstaterna bör också påskynda offentliga investeringar i allmänhet i syfte att öka företagets omsättning, jämte en ändamålsenlig tillämpning av direktivet om sena betalningar⁽²⁾. EESK välkomnar kommissionens förslag om att förlänga den tillfälliga ramen för statligt stöd till juni 2022, så att den kan fungera som en bro till marknadsbaserade villkor efter covid-19-krisen.

⁽¹⁾ EUT C 517, 22.12.2021, s. 45, punkt 3.6.3.

⁽²⁾ EUT L 48, 23.2.2011, s. 1.

1.5 EESK betonar att ökad kompetens och förbättrade färdigheter, däribland digitala och gröna färdigheter, är avgörande för små och medelstora företag. Detta gäller såväl entreprenörer som företagsledare och arbetstagare. Efterfrågan på ny kompetens kräver både anpassning av yrkesutbildningen och kompetenshöjning och omskolning. Den sociala dialogen spelar en viktig roll för kompetensutvecklingen, och god praxis inom yrkesutbildningen bör främjas och spridas genom relevanta EU-initiativ i samarbete mellan organisationer för små och medelstora företag, arbetsmarknadens parter och medlemsstaterna.

1.6 I synnerhet mikroföretag och småföretag, familjeföretag, traditionella företag och företag inom den sociala ekonomin behöver konkret stöd på gräsrotsnivå samt särskilda kampanjer, verktyg och rådgivning. Mycket mer bör göras för att säkerställa tillgängligheten och tillgången till tillräckliga och tillämpliga rådgivningstjänster – även tillsammans med det oundgängliga stödet från de små och medelstora företagens organisationer. EESK välkomnar att kommissionen har lagt fram handlingsplanen för den sociala ekonomin ⁽³⁾.

1.7 Genom att stärka nätverk, samarbete och partnerskap med andra företag och intressenter bidrar man också till att påskynda små och medelstora företags återhämtning, digitalisering och miljöanpassning, bland annat genom att små och medelstora företag deltar aktivt i utarbetandet av omställningsvägar för industriella ekosystem. Covid-19-pandemin har visserligen lett till att digitaliseringen ökat inom de små och medelstora företag som kommit längst på detta område, men pandemin har också vidgat den digitala klyftan i förhållande till företag som redan släpade efter. Det finns också ett uttalat behov av en mer djupgående analys för att bedöma de möjligheter och utmaningar som små och medelstora företag, särskilt de mest utsatta med minst resurser, står inför i samband med den gröna omställningen, och av att stödja dem så att de kan lyckas med denna omställning. De organisationer som företräder små och medelstora företag kan underlätta och stödja denna process, och särskilda stödåtgärder för och finansiering av gemensamma insatser bör utformas och erbjudas dem för detta ändamål.

1.8 EESK understryker den avgörande roll som nätverket av företrädare för små och medelstora företag, EEN och de små och medelstora företagens organisationer spelar när det gäller att offentliggöra och sprida information om alla stödåtgärder till så många olika typer av små och medelstora företag som möjligt, och kommittén uppmanar dem att utveckla sina strukturer och arbetsmetoder i syfte att tillgodose dessa behov på ett bättre sätt. EESK anser att förbindelserna mellan de små och medelstora företagens organisationer på EU-nivå och nationell nivå och nätverket av företrädare för små och medelstora företag bör stärkas ytterligare i syfte att uppnå en mer interaktiv modell, där det finns en ständig och direkt koppling och konsekventa, nära och omfattande förbindelser till små och medelstora företag och de organisationer som företräder dem samt en bättre förståelse för och ett erkännande av den roll som SMF-företrädaren spelar. Det är SMF-företrädarna som kommer att omsätta EU:s politik i konkreta, skräddarsydda åtgärder och stödssystem i sina respektive medlemsstater och utforma praktiska åtgärder för att hantera den särskilda situationen för varje litet eller medelstort företag, så att ingen hamnar på efterkälken. EESK ser fram emot att man snart kommer att utse en EU-företrädare för små och medelstora företag som ska leda denna process.

2. Bakgrund

2.1 EESK har efterlyst utarbetandet av en "nästa generations SMF-strategi" för att bemöta den nya situationen ⁽⁴⁾, eftersom kommissionen lanserade EU:s strategi för små och medelstora företag strax innan covid-19-pandemin bröt ut ⁽⁵⁾. I samband med att arbetet med den fleråriga budgetramen 2021–2027 och de nationella planerna för återhämtning och resiliens inom ramen för NextGenerationEU avslutas är det dessutom viktigt att bedöma om målet att sätta stödåtgärder för små och medelstora företag i centrum för alla dessa program verkligen har uppnåtts. Detta är särskilt brådskande och viktigt, eftersom många rekommendationer och förslag från organisationer som företräder små och medelstora företag fortfarande behöver integreras bättre på EU-nivå samt nationell och regional nivå i syfte att säkerställa ett snabbt och framgångsrikt genomförande.

2.2 Detta yttrande på eget initiativ från EESK bygger vidare på det tidigare yttrandet ⁽⁶⁾, utan att upprepa rekommendationerna i detta, och är inriktat på hur man bättre kan tillgodose de små och medelstora företagens behov av främjande och stöd. Dessa behov beror inte bara på den nya situationen efter covid-19, utan också på det faktum att EU:s små och medelstora företag, som har en viktig roll att spela i ekonomin och samhällets återhämtning och resiliens på EU-nivå och medlemsstatsnivå, måste följa en av de mest komplicerade lagstiftningsramarna. I yttrandet diskuteras hur EU-medel och andra politiska stödåtgärder bidrar till att potentialen hos små och medelstora företag kan utnyttjas och vad som kan göras för att påskynda införandet och garantera ett framgångsrikt och snabbt genomförande av strategin för små och medelstora företag, inklusive eventuella justeringar på grundval av den senaste tidens erfarenheter och utveckling.

3. Utmaningar, möjligheter och de små och medelstora företagens varierande kapacitet

3.1 Små och medelstora företag står inför allvarliga utmaningar, inte bara när det gäller den ekonomiska återhämtningen från pandemin och anpassningen till de nya förhållandena efter pandemin, utan även i förhållande till den digitala och gröna omställningen och demografiska förändringar. Den nya situationen skapar också möjligheter för små och medelstora företag, särskilt om det finns lämpliga stödåtgärder som är anpassade till de stora skillnaderna mellan olika små och medelstora företag och deras förmåga att återhämta sig, digitaliseras och bli grönare ⁽⁷⁾.

⁽³⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=10117&furtherNews=yes#navItem-1>.

⁽⁴⁾ EUT C 429, 11.12.2020, s. 210.

⁽⁵⁾ COM(2020) 103 final.

⁽⁶⁾ EUT C 429, 11.12.2020, s. 210.

⁽⁷⁾ EUT C 197, 8.6.2018, s. 1.

3.2 Pandemin har radikalt förändrat de små och medelstora företagens verksamhetsförutsättningar på grund av de mycket betydande förändringar som den också har orsakat på de globala marknaderna och de ökade kostnaderna för energi och frakt, en situation som nyligen förvärrats av stigande inflation och negativa räntor. Dessutom har små och medelstora företag drabbats av minskad efterfrågan och minskade inkomster från kunder, vilket påverkar kassaflödet och tillgången på kapital negativt, störningar i leveranskedjor (brist på råvaror och stigande priser) och utmaningar i samband med strävan att balansera kapacitet, välfärd och kompetensglapp när det gäller de anställda. Likviditetsbrist, betalningsförseningar och ökad efterfrågan på finansiering är också stora utmaningar som har förvärrats under pandemin.

3.3 De små och medelstora företagen är mycket varierade och olikartade och deras förmåga att återhämta sig och utvecklas varierar också beroende på om de producerar varor och tjänster för konsumentmarknaderna eller levererar halvfabrikat till större företag. Dessutom är återhämtningen för de små och medelstora företag som främst är verksamma på nationell eller till och med lokal nivå starkt beroende av att de inhemska förhållandena återhämtar sig, medan de som handlar på den inre marknaden är beroende av att denna fungerar smidigt och de som bedriver internationell verksamhet kommer att behöva förlita sig på att brutna internationella värdekedjor repareras, diversifieras och blir föremål för nearshoring-åtgärder samt att frihandelsavtal genomförs snabbt.

3.4 Digitaliseringsnivån inom de små och medelstora företagen i EU-27 är tyvärr lägre än inom motsvarande företag i Storbritannien, Norge, Förenta staterna och Asien. Pandemin har bidragit till att öka medvetenheten om digitaliseringens betydelse, men den har också fördjupat den digitala klyftan mellan dem som går i spetsen och dem som släpar efter, och problemet med otillräckliga kunskaper och resurser hos små och medelstora företag för att dra nytta av digitaliseringen kvarstår, dvs. på grund av brist på

- medvetenhet, kompetensutveckling och tillgång till den digitala teknik och de digitala verktyg som krävs för digitalisering,
- god konnektivitet, digitala verktyg och tjänster,
- tid och finansiering,
- förmåga att kombinera en digital strategi med en konkret affärsmodell (inbegripet oförmåga att integrera ny teknik med befintlig teknik och befintliga affärsprocesser eller att migrera från tidigare system/avveckla gammal teknik).

3.5 Resultaten från en enkät bland små och medelstora företag bekräftar att EESK:s tidigare slutsatser⁽⁸⁾ är giltiga, eftersom 72 % av de små och medelstora företagen anser att bättre tillgång till offentliga stödsystem skulle vara till nytta för att de ska kunna fortsätta digitaliseringen, tillsammans med stöd för att hitta de färdigheter eller den sakkunskap som krävs och få tillgång till nätverk (för 61 % och 62 %) och hjälp med att skaffa finansiering (50 %). Alla små och medelstora företag skulle gynnas mer av bidrag och subventionerad offentlig finansiering än av finansieringsinstrument.

3.6 Immateriella affärstillgångar, såsom image eller långsiktiga relationer med kunder för att tillgodose ständigt föränderliga och ökande behov och den ökade konkurrensen på grund av hållbarhet, blir också allt viktigare för små och medelstora företag. Digitalisering och miljöanpassning går hand i hand genom att digitaliseringen hjälper företag att optimera resursanvändningen och minska miljöpåverkan, samtidigt som digitaliseringens negativa effekter på klimatet och miljön också måste hanteras, främst på en bredare systemnivå.

3.7 Många små och medelstora företag befinner sig i ett osäkert läge och saknar kunskap och förståelse när det gäller de specifika klimat- och miljöpolitiska strategierna, bland annat kraven i alla nya finansiella verktyg. Små och medelstora företag kan bland annat påverkas av den gröna given och 55 %-paketet genom direkta krav eller indirekt genom ökade kostnader för resurser, samtidigt som ökad effektivitet när det gäller energi- och materialanvändning och logistik också kan leda till kostnadsbesparingar och hållbarare produkter kan skapa fördelar på marknaderna, beroende på kundernas förväntningar. Ökningen av både den inhemska och den globala efterfrågan på miljö- och klimatteknik och miljö- och klimatlösningar utgör en möjlighet för företag som erbjuder lösningar för andra företag eller den offentliga sektorn. Det finns också en tydlig trend där investerare och finansiärer har allt större förväntningar på hållbarhet.

3.8 Dessutom påverkas små och medelstora företags ställning i den digitala och gröna omställningen av följande faktorer:

- De små och medelstora företagens storlek, vilket påverkar tillgången och tillgängligheten till resurser. Även om mikroföretag och små och medelstora företag är lika i fråga om den andel av förädlingsvärdet som de genererar, varierar antalet företag i var och en av dessa kategorier avsevärt (93,3 %, 5,7 % respektive 0,9 % år 2020). Att den övervägande andelen är mikroföretag, som har minst resurser, visar vilken typ av utmaningar vi står inför och hur omfattande de är.

⁽⁸⁾ EUT C 429, 11.12.2020, s. 210 och tidigare yttranden.

- Skillnader när det gäller marknadsställning och de sektorer där de bedriver verksamhet – företag som utvecklar och tillhandahåller teknik och lösningar för digitalisering och miljöanpassning befinner sig exempelvis i en annan position än de som efterfrågar och använder dessa lösningar.
- Företagens ålder och tillväxtintensitet. Nystartade och expanderande företag är mer benägna att använda avancerad digital teknik än andra små och medelstora företag.
- Det övergripande företagsklimatet, som måste vara attraktivt och stödja entreprenörskap, innovation, investeringar och handel.
- Skillnader mellan medlemsstaterna – när det gäller den digitala omställningen avser dessa främst digital infrastruktur och digitala färdigheter, medan skillnaderna i samband med den gröna omställningen beror på exempelvis ekonomins naturresursintensitet och olika traditioner och kulturer när det gäller miljöförvaltning.
- Olika platser – ramvillkoren för små och medelstora företag skiljer sig åt, t.ex. mellan städer och landsbygdsområden.

3.9 Eftersom EU:s företagare blir allt äldre bör kommissionen främja och underlätta företagsöverlåtelser eftersom de gynnar hela ekonomin genom att skydda sysselsättning och företag, och hjälpa små och medelstora företag att tillgodose framtida behov, eftersom de kan innebära bättre beredskap och färdigheter för digitalisering, miljöanpassning och företagsförnyelse. Genom en framgångsrik företagsöverlåtelse kan affärsmodellen uppgraderas och omvandlas så att den blir digital och hållbar, samtidigt som företagsöverlåtelser som misslyckas eller inte genomförs i slutändan leder till förlorade arbetstillfällen och utebliven ekonomisk tillväxt. Att främja mångfalden i entreprenörskap – t.ex. genom att inkludera kvinnor och tredjelandsmedborgare – kan ge mervärde och påskynda tillväxten inom flera sektorer inom strategiska branscher och affärssektorer. Modeller inom den sociala ekonomin, såsom kooperativ som ägs av arbetstagarna, har också en roll att spela.

4. Huvudprinciper för en framgångsrik nästa generations SMF-strategi

4.1 EESK uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att påskynda genomförandet av strategin för små och medelstora företag och anpassa den till de små och medelstora företagens olika förutsättningar, kapacitet och behov, i enlighet med de principer som anges nedan.

4.2 Alla åtgärder som främjar återhämtning och resiliens på EU-nivå och nationell nivå bör främja en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Även om offentliga investeringar och offentlig finansiering spelar en viktig roll får detta inte skymma betydelsen av privata investeringar och behovet av ett gynnsamt företagsklimat, särskilt i tider då även omvälvande processer måste styras ordentligt. EU:s politiska åtgärder ska generellt sett leda till en hållbar ekonomi efter pandemin, med utgångspunkt i innovation, kompetens och konkurrens snarare än statligt stöd och protektionism.

4.3 Eftersom företagen spelar en mycket viktig roll i ekonomin och samhället genom att skapa arbetstillfällen och förbättra den allmänna välfärden måste stödåtgärder som gör det möjligt för dem att utvecklas stå i centrum för EU:s politik. Denna uppmaning motiveras också av att företagen är centrala aktörer när det gäller att uppnå både den gröna och digitala omställningen och målet om en konkurrenskraftig, digital, klimatneutral och cirkulär ekonomi. Marknadsmekanismerna styr i allt högre grad denna utveckling, med stöd av en ansvarsfull social dialog.

4.4 Med tanke på att små och medelstora företag står för 53 % av mervärdet och 65 % av den sysselsättning som genereras av alla företag i EU (2020) råder det inga tvivel om att de spelar en avgörande roll i EU:s ekonomi och för att denna ska kunna återhämta sig framgångsrikt. Särskild uppmärksamhet bör ägnas mikroföretagens särskilda behov (93 % av alla små och medelstora företag) i syfte att stärka deras roll som den sociala ekonomins främsta drivkraft. Eftersom små och medelstora företag och stora företag är sammanlänkade på många sätt gynnar en mer ändamålsenlig integrering i de relevanta ekosystemen och värdekedjorna båda parter.

4.5 Eftersom små och medelstora företag skiljer sig stort åt när det gäller kapacitet för återhämtning, digitalisering och miljöanpassning finns det ingen universallösning. Vid utformningen av stödåtgärderna måste man ta hänsyn till att de små och medelstora företagens totala kapacitet beror på vilken typ av förluster företaget drabbats av under pandemin samt omfattningen och orsaken till dessa förluster (som ofta är sektorsspecifika), företags ställning på marknaderna samt i värdekedjorna och företagsekosystemen, företags roll i och dess nivå av digital och grön omställning, företags finansiella, fysiska och mänskliga resurser samt verksamhetsmiljön i den aktuella medlemsstaten.

4.6 Eftersom pandemins kortsiktiga konsekvenser ännu inte har hanterats är det fortfarande viktigt att hjälpa sunda företag att överleva den nuvarande situationen. Samtidigt måste förutsättningarna för att möjliggöra och stödja den mer långsiktiga digitala och gröna omställningen förbättras omedelbart. Små och medelstora företag bör därför stå i centrum för genomförandet av såväl kortsiktig som medellång- till långsiktig EU-finansiering och andra politiska åtgärder.

4.7 Covid-19-krisen har tydliggjort behovet av att stödja företag och entreprenörer som drabbats av ekonomiska svårigheter, för att undvika onödiga konkurser och rädda arbetstillfällen. EESK uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att fortsätta sitt arbete med att undanröja hinder för företagens andra chans och nystart, och att snabbt och korrekt genomföra rekonstruktions- och insolvensdirektivet⁽⁹⁾, som uppmantrar medlemsstaterna att skapa system för tidig varning så att företagare i svårigheter kan få hjälp i tid.

5. Skapande av ett sunt företagsklimat

5.1 Strategin för små och medelstora företag är nära kopplad till industristrategin, och dessa måste utvecklas och genomföras samtidigt i syfte att skapa gynnsamma förutsättningar för affärsverksamhet, bland annat en välfungerande inre marknad för varor, tjänster, kapital, data och människor, en smidig grön och digital omställning och ett öppet strategiskt oberoende för EU inom viktiga industrisektorer och relaterade värdekedjor för små och medelstora företag. Det är ett måste att små och medelstora företag deltar aktivt i utarbetandet av omställningsvägar för industriella ekosystem.

5.2 Medlemsstaterna kan bidra till att påskynda de små och medelstora företagens utveckling genom att ge dem ökade möjligheter att lämna anbud i offentliga upphandlingar och tilldelas offentliga kontrakt, både på EU-nivå och nationell nivå, och genom att påskynda de offentliga investeringarna i allmänhet så att de berörda företagens omsättning ökar snabbare. De regler som fastställs i direktivet om sena betalningar när det gäller offentliga förvaltningars betalningar till företag måste tillämpas mer strikt och nya rättsmedel måste övervägas, som också är inriktade på att påskynda transaktioner mellan privata företag. Snabbare betalningar kan ytterligare förbättra de små och medelstora företagens likviditet.

5.3 Ömsesidigt erkännande av varor kan säkerställa den fria rörligheten för varor i EU, men många små och medelstora företag har fortfarande svårt att komma in på marknaden i andra medlemsstater på grund av betungande nationella administrativa förfaranden. EESK framhåller standardiseringens betydelse för att undanröja marknadshinder och underlätta gränsöverskridande verksamhet. Ett effektivt deltagande av intressenter, såsom små och medelstora företag, bör främjas ytterligare i standardiseringsprocesserna, både på EU-nivå och på internationell nivå. Standarder bör utarbetas på ett sätt som gynnar små och medelstora företag, och stöd och vägledning bör tillhandahållas för tillämpningen av standarder i små och medelstora företag.

5.4 Internationell handel spelar en viktig roll för att stimulera företagens och EU-ekonomins tillväxt och utveckling. Utöver att ta itu med pandemirelaterade hinder måste långsiktiga bilaterala och multilaterala förhandlingar om öppen och regelbaserad handel fortsätta för att förbättra små och medelstora företags marknadstillträde, främja internationaliseringen av dem och stärka deras tillväxt.

5.5 För att målen ska kunna uppnås, samtidigt som man tar itu med ett flertal utmaningar i fråga om kostnader och öppenhet, måste nästa generations SMF-strategi åtföljas av ett regelverk som skapar möjligheter och uppmantrar till affärsverksamhet och som främjar en effektiv och snabb återhämtning för små och medelstora företag samt deras utveckling och förmåga att anställa. EESK betonar att politiken och regelverket måste skapa säkerhet, konsekvens och tydlighet för små och medelstora företag, vara förenlig med agendan för bättre lagstiftning⁽¹⁰⁾, vilket omfattar konkurrenskraftskontroller och en bedömning av de kumulativa effekterna av olika initiativ, samt innebära att man fullt ut genomför småföretagsakten och engångsprincipen, samtidigt som man upprätthåller en hög nivå avseende miljöskydd och social trygghet och säkerställer lika villkor. Vid utarbetandet av förordningen måste hänsyn också tas till hur omfattande konkurrensen är, och man måste därmed bedöma om vissa specifika regler bör vara desamma för alla företag eller om de ska anpassas utifrån företagens storlek. EESK efterlyser också förenklade administrativa förfaranden för att undvika att resurser inriktas på verksamhet som inte främjar utan i stället hämmar företagens utveckling.

5.6 Det krävs bättre samordning av åtgärder mellan medlemsstaterna på den inre marknaden i samband med oförutsedda omständigheter såsom pandemin i syfte att säkerställa det fria flödet av varor, tjänster och arbetstagare samt de små och medelstora företagens driftskontinuitet. Det kommande initiativet om krisinstrumentet för den inre marknaden är en viktig grund för detta arbete.

5.7 För små och medelstora företag med en hög grad av informationsasymmetri mellan tjänsteleverantör och kund och för tjänster där tjänsteleverantören agerar som förvaltare för kunden (t.ex. inom fria yrken) kan yrkesreglering utgöra ett skydd när det gäller säkerheten, oberoendet och tjänsternas kvalitet, samtidigt som marknadssnedvridningar, inbegripet eventuella gränsöverskridande hinder, också måste motverkas.

5.8 För att digitala och gröna lösningar ska kunna tas i bruk behövs lämplig fysisk infrastruktur till ett överkomligt pris vid alla företag, även på landsbygden och i avlägsna områden. Investeringar i ändamålsenliga digitala förbindelser och hållbara transport- och energisystem är användbara under alla omständigheter, men de stimulerar också återhämtningen.

⁽⁹⁾ EUT L 172, 26.6.2019, s. 18.

⁽¹⁰⁾ EUT C 517, 22.12.2021, s. 45, punkt 3.6.3.

6. Finansiellt och annat stöd

6.1 Att de små och medelstora företagen har extra behov av finansiellt och annat stöd beror främst på att de har en mindre kapacitet till återhämtning, digitalisering och miljöanpassning på grund av sina begränsade resurser. Den kris som orsakats av covid-19-pandemin förvärras nu av stigande inflation, som också orsakas av stigande energipriser. EESK betonar därför vikten av att tillhandahålla relevant finansiellt och icke-finansiellt stöd och hoppas att medlemsstaterna, med beaktande av deras olika resurser och förmåga att stödja företag, snabbt kommer att godkänna förslaget om att förlänga den tillfälliga ramen för statligt stöd⁽¹⁾, så att den kan fungera som en bro till marknadsbaserade villkor efter covid-19.

6.2 När offentligt finansiellt stöd anslås är det viktigt att undvika att satsa på vinnare eller stödja företag som inte är livskraftiga, eftersom konkurrens och marknader bör avgöra vilka företag som lyckas. I stället bör man när medel anslås ta hänsyn till de olika villkoren och typerna av små och medelstora företag och på så sätt göra stödet mer ändamålsenligt och målinriktat för att tillgodose behoven i fråga.

6.3 EESK upprepar sitt förslag om att skapa och utveckla ett nätverk av "finans- och finansieringsombudsmän" i medlemsstaterna, som samordnas av EU, och föreslår att tillämpningsområdet utvidgas till att omfatta alla finansieringskällor. EESK har också föreslagit att man inrättar en arbetsgrupp för små och medelstora företags likviditet, som ska arbeta i nära samarbete med ombudsmännen för att övervaka genomförandet av kommissionens nya åtgärder avseende mikroföretagens likviditet på kort sikt, vilket har föreslagits på EU- och medlemsstatsnivå. Utöver att hjälpa små och medelstora företag att få tillgång till medel kan nätverket också hjälpa kommissionen att samla in och analysera kvalitativa uppgifter för att ta reda på hur mellanliggande banker använder finansiella instrument för att nå de små och medelstora företag som är i störst behov av finansiella resurser och varför krediter inte beviljas dem, i enlighet med principerna för återkoppling från banker. Nätverket bör också lösa mer övergripande tvister mellan små och medelstora företag och banker, andra leverantörer av finansiella tjänster och likviditetsleverantörer samt andra finansieringsorgan.

6.4 Investeringar i innovation är definitivt gynnsamma, eftersom de bidrar både till utvecklingen av befintliga företag och till att skapa nya samt till att öka framgången på lång sikt. Förutom att fokusera på vissa innovationsekosystem bör finansieringen av innovation främja utvecklingen av teknik och lösningar som kan genomföras i större skala och utnyttjas av många olika typer av små och medelstora företag. Att omsätta riskfyllda men innovativa idéer i praktiken kräver engagemang från flera aktörer: forskare, entreprenörer och slutanvändare eller kunder. EU:s stödordningar som finansieras av Horisont Europa och InvestEU är dock alldeles för komplexa för att vissa små och medelstora företag ska kunna ansöka, även om de skulle anses stödberättigade. EU kan övervinna denna utmaning genom att minska de bördor och hinder som små och medelstora företag stöter på när de lägger fram idéer och genom att tillhandahålla fortlöpande mentorskap och stöd till framgångsrika sökande under hela processen. EESK föreslår att kommissionen och medlemsstaterna snabbt utarbetar och börjar tillämpa ett ansökningsförfarande som omfattar en enda sida för små och medelstora företag i syfte att underlätta och påskynda deras tillgång till EU-medel.

6.5 Många sammanhållningspolitiska program utnyttjar de nyligen införda reglerna och den ökade flexibiliteten för att omfördela anslagen till de sektorer och regioner som drabbats hårdast av pandemin. Kommissionen måste garantera att anslag kopplade till innovation och den gröna och digitala omställningen inte minskar, vilket skulle påverka små och medelstora företags investeringar i infrastruktur, digital kapacitet och miljöresiliens.

6.6 Ökad kompetens och ökade färdigheter är ett annat område för framtidsorienterade investeringar som bör prioriteras. Kompetensutveckling behövs när det gäller såväl entreprenörer som företagsledare och arbetstagare. Lämplig yrkeskompetens måste säkerställas för att tillgodose både nuvarande och framtida behov hos små och medelstora företag. För att kunna tillgodose behoven i samband med den gröna och digitala omställningen bör färdigheter inom dessa områden betraktas som grundläggande färdigheter för alla. För att möta den nya efterfrågan på kompetens måste man både anpassa yrkesutbildningen och organisera kompetenshöjning och omskolning. Den sociala dialogen spelar en viktig roll för kompetensutvecklingen på arbetsplatser, och god praxis inom yrkesutbildningen bör främjas och spridas genom relevanta EU-initiativ i samarbete mellan organisationer för små och medelstora företag, arbetsmarknadens parter och medlemsstaterna.

6.7 I synnerhet mikroföretag och små företag behöver praktiskt stöd och rådgivning på gräsrotsnivå som är nära kopplat till deras resursrelaterade kapacitet. Mycket mer bör göras för att säkerställa tillgången och tillgängligheten till tillräckliga och tillämpliga rådgivningstjänster för både långsiktiga projekt och den dagliga driften, inbegripet införande av modern teknik, kompetensutveckling och förbättrade affärsresultat. EESK efterlyser också särskilda kampanjer och verktyg, särskilt för mikroföretag, som utgör den största och mest utsatta andelen av de små och medelstora företagen.

⁽¹⁾ Förslaget om att förlänga den med ytterligare sex månader offentliggjordes den 30 september 2021.

6.8 För att kunna förstå de små och medelstora företagens praktiska behov och målinriktade åtgärderna på ett korrekt sätt krävs en tillförlitlig databas över förhållandena på gräsrotsnivå. Det är också viktigt att beslutsfattare på alla nivåer inte tappar kontakten med de små och medelstora företagens praktiska verksamhet och förhållanden. EESK uppmanar kommissionen att ytterligare stärka nätverket av företrädare för små och medelstora företag i riktning mot en mer interaktiv modell, där det finns en konstant, direkt och så nära och omfattande koppling som möjligt till små och medelstora företag samt stödnätverk för och organisationer som företräder dessa företag, t.ex. arbetsmarknadsparterna och relevanta intresseorganisationer. EESK uppmanar också kommissionen att snarast utse och inleda arbetet avseende en EU-företrädare för små och medelstora företag, som måste ha en operativ, och inte bara symbolisk, ställning inom institutionerna. EESK understryker den avgörande roll som nätverket av företrädare för små och medelstora företag, EEN och organisationer för små och medelstora företag spelar när det gäller att sprida information om alla stödåtgärder så brett som möjligt så att den når ut till så många olika typer av små och medelstora företag som möjligt.

6.9 Nätverkande, samarbete och partnerskap med andra företag och intressenter är ytterligare andra sätt att öka de små och medelstora företagens förmåga till återhämtning, digitalisering och miljöanpassning. Detta bör vara ett av huvudsyftena med att främja innovations- och företagsekosystem, och EESK betonar behovet av att stärka rollen och nätverket för digitala innovationsknutpunkter och onlineplattformar så att de är lättillgängliga och kan stödja små och medelstora företag. Digitaliseringen är också viktig i den dagliga verksamheten, eftersom den underlättar nätverkande och gör det möjligt för små och medelstora företag att samverka på ett mer omfattande och närmare sätt med kunder, investerare, affärspartner, arbetsmarknadsparter, forskare, utbildare och offentliga myndigheter.

6.10 EESK har fastställt följande principer som bör beaktas vid utarbetandet av nya digitaliseringsprogram för små och medelstora företag – och dessa kan också tillämpas på alla stödåtgärder för små och medelstora företag:

- Se till att programmet är målinriktat, motsvarar behoven och är lättare för stödmottagarna att förstå, ansöka till och genomföra, genom att i förväg rådfråga nyckelaktörer och experter.
- Organisera en central kontaktpunkt för program för att ge små och medelstora företag tillgång till information och resurser i syfte att stödja deras digitaliseringsverksamhet och hjälpa dem att utveckla kunnande både när det gäller inköp och användning av denna teknik.
- Utveckla entreprenörers egna digitala färdigheter, eftersom detta har ett direkt samband med företagets digitaliseringsnivå, samtidigt som man höjer den övergripande nivån på digitala färdigheter i företaget.
- Underlätta tillgången till extern finansiering och säkerställa snabba utbetalningar.
- Främja samarbete med andra partner och intressenter.
- Se till att digitaliseringsprogrammen utformas så att de samlar in data och återkoppling från små och medelstora företag – även i syfte att förbättra nuvarande och framtida tjänster och program.

Bryssel den 19 januari 2022.

Christa SCHWENG
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande